

Bruxelles, 31.1.2018.
COM(2018) 50 final

**IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM
GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Evaluacija programa Erasmus+ sredinom programskog razdoblja (2014.–2020.)

{SWD(2018) 40 final}

Program Erasmus+ je program Unije kojim se podupiru mjere u područjima obrazovanja i osposobljavanja, mladih i sporta. Proračun tog programa iznosi **16,45 milijardi EUR za razdoblje 2014.–2020.**¹ i cilj mu je pružiti priliku za stjecanje vještina i omogućiti osobni, društveno-obrazovni i profesionalni razvoj s pomoću obrazovnih programa, osposobljavanja, radnog iskustva ili volontiranja u raznim zemljama svijeta za više od **4 milijuna ljudi**. Cilj mu je poticati poboljšanje kvalitete, inovacije, izvrsnost i internacionalizaciju **organizacija** koje djeluju u području obrazovanja i osposobljavanja, mladih i sporta. Program Erasmus+ ujedno pomaže europskim zemljama da moderniziraju i poboljšaju svoje **sustave** obrazovanja i osposobljavanja, ali i **politike** koje se odnose na mlade i sport, čime se jača njihova uloga pokretača rasta, zapošljavanja, konkurentnosti, inovacija i društvene kohezije.

Ovo **evaluacijsko izvješće sredinom programskog razdoblja** za program Erasmus+, koje obuhvaća evaluaciju dugoročnih učinaka njegovih prethodnika, podnosi se u skladu s člankom 21. Uredbe (EU) br. 1288/2013 Europskog parlamenta i Vijeća² i prilaže mu se radni dokument službi Komisije u kojem su prikazani svi dokazi. Temelji se na nacionalnim izvješćima zemalja sudionica programa, izvješću o evaluaciji koju je proveo vanjski neovisni ugovorni suradnik, ostalim preispitanim studijama, iskustvu u upravljanju programom i **više od milijun odgovora svih zainteresiranih strana**. U njemu se ocjenjuje napredak u provedbi programa Erasmus+ u razdoblju 2014.–2016. u svim zemljama sudionicama³ prije cjelovitog povećanja proračuna. Ocjenjuje se i dugoročni učinak sedam prethodnih programa iz razdoblja **2007.–2013.** (*ex post* evaluacija), uključujući i u partnerskim zemljama.

Program Erasmus+ na dobrom je putu da **postigne svoje pokazatelje uspješnosti** koji su utvrđeni u pravnoj osnovi, pri čemu je u manje od tri godine u aktivnostima mobilnosti sudjelovalo **1,8 milijuna pojedinaca**, a u projekte suradnje bilo je uključeno **više od 240 000 organizacija**. Uzimajući u obzir polaznu točku evaluacije, od 2007. do 2016. preispitanim programima financirana je obrazovna mobilnost za više od **4,3 milijuna mladih ljudi i više od 880 000 stručnih osoba**. Osim toga, još je mnogo više ljudi imalo korist od projekata suradnje u kojima je **sudjelovalo 940 000 organizacija**.

Evaluacija općenito pokazuje da **dionici i javnost smatraju da je Erasmus+ iznimno vrijedan program**. Rezultati te evaluacije, koji su detaljno prikazani u radnom dokumentu službi Komisije, pokazuju da su se svi evaluirani programi pokazali **iznimno djelotvornima**. Neosporna je njihova europska dodana vrijednost. Nadalje, smatra se da je Erasmus+ **koherentniji, važniji** i tek dijelom i **djelotvorniji** od programa koji su mu prethodili. Na temelju prijedloga u nacionalnim izvješćima i uzimajući u obzir preporuke vanjskog ocjenjivača, daju se preporuke za prilagođavanje provedbe trenutnog programa kako bi do 2020. u potpunosti ispunio svoj potencijal i razmatraju se prijedlozi poboljšanja za sljedeći program.

¹ Uključujući financiranje iz instrumenata za vanjsko djelovanje.

² SL L 347, 20.12.2013., str. 50. proračun

³ Zemlje sudionice programa: države članice EU-a, bivša jugoslavenska republika Makedonija, Island, Lihtenštajn, Norveška i Turska. Partnerske zemlje su druge zemlje koje nisu članice EU-a.

Djelotvornost

Evaluacijom je utvrđeno kako dionici smatraju da je **program Erasmus+ iznimno vrijedan**, a to misli i šira javnost, prema kojoj je taj program **na trećem mjestu u EU-u prema pozitivnim rezultatima**. Stope zadovoljstva korisnika programa premašuju 90 %.

Za **polaznike obrazovnih programa** (studenti, naučnici, volonteri, mladi ljudi itd.) evaluirani programi imali su i još uvijek imaju pozitivan učinak na **stjecanje vještina i kompetencija**, čime se povećava **zapošljivost** i poduzetništvo te se skraćuje prijelaz iz obrazovanja na radno mjesto (povećanje od 13 % u usporedbi s osobama koje nisu sudjelovale u programu Erasmus+ ili u prethodnim programima). Iz evaluacije je vidljivo da se programom Erasmus+ potiče spremnost na rad ili studiranje u inozemstvu (+31 %) i poboljšava znanje stranih jezika (7 % viši rezultati pri ispitivanju znanja stranih jezika), da pojedinci stječu pozitivan stav prema vrijednosti učenja za svoj profesionalni i **osobni razvoj** (+8 %) te da se poboljšava čak i stopa završavanja školovanja (+2 %).

Neki dokazi upućuju i na to da **se pridonosi većoj povezanosti unutar Unije**. Programom Erasmus+ promiče se pozitivno društveno/građansko ponašanje i **osjećaj pripadnosti Europi** (+19 % u usporedbi s osobama koje u njemu nisu sudjelovale). Više dopire do mladih ljudi u nepovoljnom položaju (11,5 % ukupnog broja sudionika u programu Erasmus+) nego njegovi prethodnici ili usporedivi nacionalni programi. Međutim, u evaluaciji se ističe da treba učiniti više kako bi se doprlo do ranjivijih društvenih skupina i olakšalo sudjelovanje manjim organizacijama.

- Komisija će unutar sadašnje strukture programa do 2020. pojačati svoja nastojanja da **program Erasmus+ postane pristupačniji** pojedincima u nepovoljnom položaju ili s posebnim potrebama. Poduzet će mjere da **olakša sudjelovanje škola i ostalih manjih sudionika** u ovom programu.
- Komisija će nakon 2020. razmotriti kako da još više **poveća dimenziju uključenosti** u budućim programima, i to većim uključivanjem skupina u nepovoljnom položaju i ranjivih skupina u područje obrazovanja i osposobljavanja, mladih i sporta.

Stručne osobe (učitelji, voditelji osposobljavanja, osobe koje rade s mladima, osoblje itd.) sudjelovanjem u ovom programu stječu priliku za profesionalni razvoj, što se posebno odnosi na veće mogućnosti **ostvarivanja profesionalnih kontakata** (+22 postotna boda) i veću upotrebu **digitalnih resursa** (+5 bodova), a pritom razvijaju i veću povezanost s Europom (+6 bodova).

Za **organizacije sudionice** (škole, sveučilišta, pružatelje strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te obrazovanja odraslih, organizacije mladih i sportske organizacije itd.) očekivane su promjene postupne i nisu jednako intenzivne u svim sektorima programa. Za dublju je transformaciju potrebno daljnje sudjelovanje. Međutim, evaluacija je pokazala da program ima **jasan učinak „europeizacije“**⁴.

⁴ Radni dokument službi Komisije, 5.1.2.1.

Iako su ti rezultati manje vidljivi, evaluacijom je potvrđeno i da su **preispitani programi utjecali na oblikovanje i provedbu politika u području obrazovanja, osposobljavanja, mladih i sporta**⁵, posebno u slučaju visokog obrazovanja u kojem je postojao dovoljno velik proračun, ili su imali neizravan utjecaj tako što se njima financirala suradnja u području politike između nadležnih tijela. Dugoročno gledajući, tim se programima u Europi usadila percepcija da **pojedinci imaju korist od obrazovne mobilnosti i da se rezultati tog obrazovanja općenito trebaju smatrati valjanima i biti prepoznati**. Evaluirani programi bili su **važni i za globalno povezivanje EU-a**, naročito pri olakšavanju priznavanja kvalifikacija između Europe i partnerskih zemalja.

Te sustavne učinke prati **porast objavljivanja** rezultata financiranih projekata na jedinstvenoj posebnoj platformi⁶. Međutim, **dokazi da se tvorcima politika koriste rezultatima projekata nisu uvijek očigledni**, posebno ako oni nisu uključeni u projekte od samog početka.

- **Kako bi se povećao utjecaj na politiku**, Komisija će razmotriti dodatne načine za poticanje učinaka na razini sustava i djelotvornije integriranje rezultata uspješnih projekata na nacionalnoj razini.
- Pri pripremi budućih programa istraživat će mogućnosti razvoja i financiranja **u većim razmjerima** (naročito uz potporu europskih strukturnih i investicijskih fondova) za uspješne projekte u okviru programa Erasmus+ kojima bi se mogle potaknuti strukturne reforme na nacionalnoj razini.

Evaluacijom se općenito pokazalo da je program Erasmus+ sredinom provedbenog razdoblja **postigao ili premašio većinu pokazatelja** koji su utvrđeni u njegovoj pravnoj osnovi. Potražnja uvelike premašuje raspoloživa sredstva. Ne dovodeći u pitanje sljedeći višegodišnji financijski okvir, evaluacijom je potvrđeno da će ovaj program u budućnosti **imati kapacitet da iskoristi povećanje ukupnog proračuna**. U tom slučaju, u njoj se ukazalo na to da bi se trenutačna **razdioba među sektorima programa mogla izmijeniti** tako da se ojačaju oni sektori kojima bi povećanje proračuna donijelo najučinkovitije koristi u pogledu učinka. **Školsko obrazovanje, strukovno obrazovanje i osposobljavanje** te aktivnosti u području mladih, u kojima je učinak programa dokazan, no nije toliko raširen kao u visokom obrazovanju zbog manjih proračunskih izdvajanja, utvrđeni su kao područja koja **imaju visok potencijal** za prošireno sudjelovanje u aktivnostima programa Erasmus+ u nadolazećim godinama.

- Nove mjere i aktivnosti bit će pokrenute u okviru programa Erasmus+ od 2018. s ciljem **povećanja broja prilika za mobilnost** za učenike, polaznike strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te naučnike.
- U svojoj komunikaciji ***Obrazovanjem i kulturom jačati europski identitet***⁷, Komisija je izložila svoju viziju za dopunjavanje budućeg programa Erasmus+ u svim kategorijama učenika (uključujući učenike, studente, pripravnike i naučnike) i

⁵ Radni dokument službi Komisije, 5.1.2.2.

⁶ <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects>

⁷ *Obrazovanjem i kulturom jačati europski identitet* – Doprinos Europske komisije sastanku na vrhu u Göteborgu, 17. studenoga 2017., COM(2017) 673

nastavnika, s ciljem **udvostručavanja broja sudionika** i uključivanja učenika iz skupina u nepovoljnom položaju do 2025.⁸

Instrument jamstva za zajam za diplomatske studije pokrenut je tek nedavno. Prvi su korisnici dali pozitivne povratne informacije. Međutim, dosad **još nije ispunio očekivanja u pogledu obujma** jer se njegovo pokretanje odgađalo, preuzele su ga tek poneke financijske institucije, a studenti nisu bilo dovoljno informirani o toj mogućnosti.

- Komisija do 2020. namjerava **smanjiti godišnja proračunska izdvajanja za Instrument jamstva za zajam za diplomatske studije**, bez mijenjanja ukupnog izdvajanja utvrđenog za ostale aktivnosti visokog obrazovanja.

Dodana vrijednost EU-a i relevantnost

S obzirom na postignute rezultate, ovom se evaluacijom naglašava **neosporna europska dodana vrijednost** evaluiranih programa.⁹ Ona proizlazi iz velikog obujma i širokog opsega financiranih aktivnosti, uz pravedniji pristup obrazovnoj mobilnosti, uključivanje najboljih praksi, dublju integraciju unutar EU-a i jasnu međunarodnu dimenziju. Ostali programi kojima se financiraju usporedive mjere na nacionalnoj razini i dalje imaju znatno manji obujam i opseg. Nije vrlo vjerojatno da će se njima moći zamijeniti financiranje u okviru programa Erasmus+.

Evaluacija je pokazala da je program Erasmus+ **bolje usklađen s politikama EU-a** nego njegovi prethodnici i da je dovoljno fleksibilan da se prilagodi novim potrebama na razini EU-a, kao što su povećanje socijalne uključenosti i sprečavanje nasilne radikalizacije.¹⁰ Kako bi se što više povećao učinak programa, u evaluaciji se preporučuje da se **smanji broj prioriteta i da budu bolje usmjereni**.

- U trenutačnom programu veći je naglasak stavljen na mjere kojima se pridonosi **socijalnoj uključenosti**, što proizlazi iz [Pariške deklaracije](#)¹¹, novih prioriteta područja pod strateškim okvirom **ET 2020** i **Strategije za mlade**¹² ili **Novog programa vještina za Europu**¹³.
- Budući bi program i dalje trebao **pridonositi provedbi političkih prioriteta EU-a**, a pritom ostati fleksibilan kako bi se prema potrebi mogao prilagoditi i zadržati svoju iznimnu relevantnost za zemlje sudionice. Neke bi mjere, osobito one kojima se podržavaju partnerstva, mogle biti **usmjerene na manji broj prioriteta**.

⁸ Ne dovodeći u pitanje sljedeći višegodišnji financijski okvir.

⁹ Radni dokument službi Komisije, 5.5.

¹⁰ Radni dokument službi Komisije, 5.2.

¹¹ Deklaracija o promicanju građanstva i zajedničkih vrijednosti slobode, snošljivosti i nediskriminacije putem obrazovanja, Pariz, 17. ožujka 2015.

¹² Zajedničko izvješće Vijeća i Komisije za 2015. godinu o provedbi strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020.), SL C 417, 15.12.2015., str. 25.; Rezolucija Vijeća o planu rada Europske unije za mlade za razdoblje od 2016. do 2018., SL C 417, 15.12.2015., str. 1.

¹³ COM(2016) 381, 10. lipnja 2016.

Završnom evaluacijom programa ocijenit će se i ishodi opsežnih udruženja znanja i udruženja sektorskih vještina koja su uvedena u okviru programa Erasmus+ u svrhu **poticanja inovacija** u visokom obrazovanju te strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Te mjere nisu bile dovoljno potpune za uvrštavanje u evaluaciju sredinom programskog razdoblja.

- Komisija će do 2020. dodatno konsolidirati **različite načine upravljanja projektima** koji su uglavnom usmjereni na promicanje suradnje i razmjene, a koji se razlikuju od projekata usmjerenih na poticanje inovacija.
- U novom će se programu razmotriti načini za **poticanje inovacija**.

U evaluaciji je istaknuto i da postoji potencijal za uvođenje bolje usmjerenih mjera kako bi se **što više povećala relevantnost aktivnosti u okviru programa Jean Monnet i dodana vrijednost programa** u sektoru **obrazovanja odraslih**.

Poučavanje i istraživanje pitanja EU-a sada je relativno rašireno u visokom obrazovanju. S druge strane, postoji potreba za boljim razumijevanjem europskih integracija i većim osjećajem pripadnosti Europi među najmlađim generacijama u razdoblju nakon ekonomskih i političkih kriza u posljednjih deset godina.

- **Jean Monnet** bi se u budućem programu mogao preoblikovati tako da **odgovori na potrebe šire ciljne skupine** (uključujući škole) kako bi se podigla razina svijesti o zajedničkim europskim vrijednostima.

U evaluaciji se naglašava da je učinak na sektor obrazovanja odraslih, koji je trenutačno usmjeren na široku populaciju, slabiji zbog rascjepkanog i raznolikog karaktera tog sektora.

- Komisija će razmotriti kako **povećati usmjerenost potpore EU-a za transnacionalne aktivnosti u sektoru obrazovanja odraslih**.

Koherentnost

Evaluacijom je utvrđena **visoka razina komplementarnosti između** programa Erasmus+ i drugih relevantnih politika i programa EU-a (npr. Europski socijalni fond i Obzor 2020.). Iako se razina sinergija razlikuje, iznenađuje da se evaluacijom otkrilo **iznimno malo preklapanja**.¹⁴

Snažna unutarnja koherentnost ovog programa u usporedbi s njegovim prethodnicima proizlazi iz toga što **obuhvaća cjeloživotno obrazovanje**. Smatra se da se povezivanjem područja koja su često razdvojena (na nacionalnoj razini) u jedinstveni program EU-a omogućava ohrabrujuća komplementarnost i međunarodna perspektiva.¹⁵

Medusektorska suradnja u okviru programa Erasmus+ naglo se povećala (+23 postotna boda u usporedbi s prethodnim programima). Velika većina projekata suradnje sada uključuje barem jednu organizaciju iz drugog programskog sektora. U okviru programa Erasmus+ postupno se razvija suradnja između obrazovanja i osposobljavanja te civilnog društva.

¹⁴ Radni dokument službi Komisije, 5.3.2.

¹⁵ Radni dokument službi Komisije, 5.3.1.

Evaluacijom je istaknuto da je program očigledno imao koristi od **jednostavnije** strukture i grupiranja aktivnosti u tri ključne mjere (individualna mobilnost, suradnja i podrška reformama politike), kako se i očekivalo u procjeni učinka. **Jedinstveno ime programa** doprinijelo je njegovoj **većoj vidljivosti**, od čega su svi sektori imali koristi. Program Erasmus+ poboljšao je svoju **geografsku ravnotežu**, uz jaču uključenost manjih zemalja te zemalja iz srednje i istočne Europe.

Koherentnost se **još uvijek može unaprijediti u odnosu na sport**. Kako bi se postigli značajni rezultati, resursi se ne bi smjeli podijeliti na premale dijelove.

- Komisija će nastojati **povećati usmjerenost određenih mjera u području sporta, naročito u aspektima socijalne uključenosti**, i smanjiti preklapanje s aktivnostima u području mladih.

Učinkovitost i pojednostavnjenje¹⁶

Dokazi ukazuju na to da su **mjere mobilnosti** u okviru programa Erasmus+ **očigledno troškovno učinkovite**, a posebno mobilnost učenika (EU za jednog polaznika obrazovnih programa potroši 15 EUR na dan). Ključno će pitanje biti **poboljšavanje učinkovitosti decentraliziranih mjera s partnerskim zemljama**, koje imaju specifične kriterije i rascjepkane proračune obuhvaćene fondovima EU-a za vanjske odnose.

Troškovi upravljanja (6 % proračuna za Erasmus+¹⁷) **razumni su**, posebno u usporedbi sa sličnim nacionalnim programima (u prosjeku 14 %), iako **se mogla postići veća ekonomija razmjera**. Očekuje se veće povećanje učinkovitosti do 2020.

Kad je riječ o pojednostavnjenju, integrirani karakter programa Erasmus+ omogućava uporabu međusektorskih alata za prijavu za bespovratna sredstva, praćenje, reviziju ili širenje informacija. **Nakon teškog prijelaznog razdoblja** između prethodnih programa i trenutnog programa, općenito se smatra da je u programu Erasmus+ došlo do velikih poboljšanja (npr. pojednostavnjen način dobivanja bespovratnih sredstava, digitalizacija, Povelja za mobilnost u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju te mrežna jezična potpora¹⁸), ali da bi **postupci i informatički alati za upravljanje trebali biti lakši za uporabu** kako bi se smanjilo administrativno opterećenje provedbenih tijela i korisnika u odnosu na bespovratna sredstva koja primaju.

- Komisija će od 2018. olakšati postupak prijavljivanja za bespovratna sredstva tako što će uvesti internetske obrasce. Takva postupna **poboljšanja uvodit će se** tijekom cijelog trajanja programa.
- Budući bi program trebao još više konsolidirati trenutačno povećanje učinkovitosti, a posebice **smanjiti administrativno opterećenje** pojednostavnjenjem postupaka prijave i izvješćivanja, nastojanjem da informatički alati budu interoperabilniji i

¹⁶ Radni dokument službi Komisije, 5.4.

¹⁷ Uključujući naknade za upravljanje za nacionalne agencije, koje se podupiru operativnim proračunom.

¹⁸ <https://erasmusplusols.eu/hr/>

jednostavniji za korištenje te povećanjem fleksibilnosti proračuna, uz istodobno zadržavanje odgovornosti.

Decentraliziran način provedbe preko nacionalnih agencija sad je dobro utvrđen. Pristup upravljanju programom **koji se uistinu temelji na uspješnosti** uveden je 2014. Na temelju potvrđenog poboljšanja u praćenju rezultata programa Erasmus+, trebalo bi prilagoditi neke pokazatelje i bilo bi dobro prikupljati **manje podataka od sudionika i bolje ih upotrijebiti.**

- Poboljšana je komunikacija između Izvršne agencije za obrazovanje, audiovizualnu politiku i kulturu i nacionalnih agencija kako bi se povećale **sinergije između centraliziranih i decentraliziranih mjera.**
- Komisija će razmotriti načine za usavršavanje praćenja programa Erasmus+ tako što će se njime obuhvatiti projekti suradnje i centralizirane mjere radi **dubinske analize podataka na razmjernan način, kako bi donošenje odluka bilo potkrijepljeno dokazima.**